

Kohtuasi C-310/22

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

11. mai 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

College van Beroep voor het bedrijfsleven (apellatsioonistme halduskohus majandusküsimustes, Madalmaad)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

3. mai 2022

Kaebaja:

Pesticide Action Network Europe

Vastustaja:

College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden

---

Põhikohtuasja ese

Kaebus vastustaja otsuse peale, millega jäeti rahuldamata kaebaja vaie.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Määruse nr 1107/2009 tõlgendamine; ELTL artikli 267 esimese lõigu punkt b

Eelotsuse küsimused

1. Kas määruse nr 1107/2009 artikli 4 lõike 1 teisest lõigust koostoimes selle määruse II lisa punktiga 3.6.5. tuleneb, et endokriinseid häireid põhjustavaid omadusi, mis toimeainel võivad olla, taimekaitsevahendi loataotluse hindamisel liikmesriigi tasandil enam ei hinnata?

2. Juhul kui vastus esimesele küsimusele on jaatav: Kas see tähendab, et endokriinseid häireid põhjustavaid omadusi käsitlevad teaduslikud ja tehnilised teadmised, mis on näiteks määruse nr 283/2013 ja määruse 2018/605 aluseks, jäetakse taimekaitsevahendi loa hindamisel arvesse võtmata? Kuidas on see seotud määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõike 1 punktis e sätestatud nõudega, mille kohaselt tuleb hindamisel silmas pidada olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi?

3. Juhul kui vastus esimesele küsimusele on jaatav: Millisel kujul on siis sellisel valitsusvälisel organisatsioonil nagu kaebaja õigus tõhusale õiguskaitsevahendile harta artikli 47 tähenduses, et vaidlustada toimeaine heakskiitmine kohtus?

4. Juhul kui vastus esimesele küsimusele on eitav: Kas see tähendab, et loataotluse hindamisel on määrava tähtsusega kõnealuseid endokriinseid häireid põhjustavaid omadusi käsitlevad teaduslikud ja tehnilised teadmised, mis on asjaomasel ajal olemas?

Viidatud liidu õigusnormid

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (edaspidi „määrus nr 1107/2009“), eelkõige artiklid 4, 29 ja II lisa punktid 3.6.5. ja 3.8.2.
- Komisjoni 1. märtsi 2013. aasta määrus (EL) nr 283/2013, milles sätestatakse toimeainete andmenõuded vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise kohta (edaspidi „määrus nr 283/2013“)
- Komisjoni 19. aprilli 2018. aasta määrus (EL) 2018/605, millega muudetakse määruse (EÜ) nr 1107/2009 II lisa ja sätestatakse teaduslikud kriteeriumid endokriinsüsteemi häireid põhjustavate omaduste kindlakstegemiseks (edaspidi „määrus 2018/605“)
- Nõukogu 15. juuli 1991. aasta direktiiv 91/414/EMÜ taimekaitsevahendite turuleviimise kohta (edaspidi „direktiiv 91/414“)
- Komisjoni 1. juuli 2008. aasta direktiiv 2008/69/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktiivi 91/414/EMÜ toimeainete klotefensiin, dikamba, difenokonasool, diflubensuroon, imasakviin, lenatsiil, oksadiasoon, pikloraam ja püriproksüfeen lisamisega (edaspidi „direktiiv 2008/69“)
- Komisjoni 25. mai 2011. aasta rakendusmäärus (EL) nr 540/2011, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1107/2009 seoses heakskiidetud toimeainete loeteluga (edaspidi „rakendusmäärus nr 540/2011“)

- Komisjoni 4. juuli 2012. aasta rakendusmäärus (EL) nr 589/2012, millega kiidetakse heaks toimeaine fluksapüroksaad vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise kohta ning muudetakse komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 540/2011 lisa (edaspidi „rakendusmäärus 589/2012“)
- Komisjoni 11. märtsi 2015. aasta rakendusmäärus (EL) 2015/408, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1107/2009 (taimekaitsevahendite turulelaskmise kohta) artikli 80 lõiget 7 ja kehtestatakse asendamisele kuuluvate ainete loetelu (edaspidi „rakendusmäärus 2015/408“)
- Komisjoni 27. juuli 2015. aasta rakendusmäärus, millega kiidetakse heaks toimeaine sulfoksaafloor vastavalt määrusele nr 1107/2009 ning muudetakse rakendusmääruse nr 540/2011 lisa (edaspidi „rakendusmäärus 2015/1295“), eelkõige põhjendus 62
- Komisjoni 26. septembri 2019. aasta rakendusmäärus (EL) 2019/1589, millega muudetakse rakendusmäärust nr 540/2011 (edaspidi „rakendusmäärus 2019/1589“)
- Komisjoni 16. oktoobri 2020. aasta rakendusmäärus (EL) 2020/1511, millega muudetakse rakendusmäärust nr 540/2011 (edaspidi „rakendusmäärus 2020/1511“)
- Komisjoni 3. septembri 2019. aasta rakendusmäärus (EL) 2021/1449, millega muudetakse rakendusmäärust nr 540/2011 (edaspidi „rakendusmäärus 2021/1449“)
- Komisjoni 4. septembri 2017. aasta delegeeritud määrus (EL) 2017/2100, millega sätestatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 528/2012 endokriinseid häireid põhjustavate omaduste kindlaksmääramise teaduslikud kriteeriumid (edaspidi „määrus 2017/2100“)
- Guidance for the identification of endocrine Disruptors in the context of Regulations No 528/2012 and (EC) No 1107/2009, EFSA Journal 2018, 16(6):5311 (edaspidi „juhenddokument“)
- Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“), eelkõige artikkel 47

Viidatud liidu kohtupraktika

- 1. oktoobri 2019. aasta kohtuotsus Blaise jt, C-616/17, EU:C:2019:800, eelkõige punktid 71, 74 ja 111–115
- 28. septembri 2016. aasta kohtumäärus Pan Europe jt vs. komisjon, T-600/15, EU:T:2016:601, eelkõige punkt 37

Viidatud riigisisese õigusnormid

- Üldise halduskohtumenetluse seadustiku (Algemene wet bestuursrecht, edaspidi „Awb“) artikkel 6:19

Põhikohtuasja faktiliste asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Dagonis on fungitsiid, mis sisaldab toimeaineid difenokonasool ja fluksapüroksaad.
- 2 Difenokonasool kanti direktiiviga 2008/69 direktiivi 91/414 I lisasse. See kanne muudeti rakendusmäärusega nr 540/2011 selle toimeaine heakskiiduks määruse nr 1107/2009 kohaselt. Rakendusmäärustega 2019/1589, 2020/1511 ja 2021/1449 pikendati selle heakskiidu kehtivust viimati kuni 31. detsembrini 2022. Rakendusmäärusega 2015/408 liigitati difenokonasool asendamisele kuuluvaks aineks.
- 3 Toimeaine fluksapüroksaad kiideti rakendusmäärusega nr 589/2012 heaks alates 1. jaanuarist 2013, kusjuures heakskiit kehtib kuni 31. detsembrini 2022.
- 4 BASF taotles mitmes liikmesriigis Dagonisele luba. Madalmaades esitas BASF asjaomase taotluse vastustajale 22. jaanuaril 2016. Piirkonnas „tsoon – keskosa“, kuhu Madalmaad kuuluvad, hindas Ühendkuningriik kui referentliikmesriik Dagonist puudutavat luba. Madalmaad olid seejuures asjaomane liikmesriik. Vastustaja rahuldas 3. mai 2019. aasta otsusega BASF-i taotluse saada luba Dagonise kasutamiseks Madalmaades, seda nimelt kartulite, maasikate ning mitmesuguste köögiviljade, maitsetaimede ja lillede töötlemiseks, ning määras selle loa tähtajaks 31. detsembri 2020.
- 5 Kaebaja esitas selle otsuse peale vastustajale vaide. 13. novembri 2019. aasta otsusega (edaspidi „vaidlustatud otsus“) tunnistas viimane selle vaide osaliselt põhjendatuks ja osaliselt põhjendamatuks ning jättis 3. mai 2019. aasta otsuse jõusse, muutes selle põhjendusi.
- 6 Kaebaja esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule kaebuse vaidlustatud otsuse ja veel mõne otsuse peale, millega pikendati loa kehtivusaega.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 7 **Kaebaja** väidab, et vastustajal ei olnud õigust anda Dagonist puudutavat luba, kuna ta ei hinnanud endokriinseid häireid põhjustavaid omadusi, samal ajal kui on teada, et toimeainel difenokonasool on endokriinseid häireid põhjustavad omadused. Määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõike 1 punkti e kohaselt on vastustaja nimelt kohustatud hindama, kas Dagonis vastab selle määruse artikli 4 lõikes 3 sätestatud nõudele, mille kohaselt tuleb hindamisel silmas pidada olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi.

- 8 Difenokonasooli heakskiitmine ei tähenda, et vastustaja ei pea enam hindama Dagonise endokriinseid häireid põhjustavaid omadusi, kuna alates toimeaine difenokonasool heakskiitmisest 2008. aastal on muutunud kättesaadavaks uus teave endokriinseid häireid põhjustavate omaduste kohta ning vastustaja peab seda teavet Dagonise loataotluse hindamisel arvesse võtma. Uue teabe olemasolu ilmneb määrusest 2018/605 ja juhenddokumendist. Kriteeriumid endokriinseid häireid põhjustavate omaduste kindlakstegemiseks, mille Euroopa Komisjon on neis sätestanud, on avaldatud uute oluliste faktide ja teadmistena. Dagonis ei vasta neile uutele kriteeriumidele, mistõttu ei võinud sellele luba anda.
- 9 Kaebaja põhjendab oma seisukohta viitega kohtuotsusele Blaise jt, milles on märgitud, et taimekaitsevahendit tuleb hinnata tervikuna.
- 10 **Vastustaja** märgib, et endokriinseid häireid põhjustavaid omadusi hinnatakse määruse nr 1107/2009 artikli 4 lõike 1 teise lõigu kohaselt ja selle määruse ülesehitust arvestades liidu tasandil siis, kui toimeaine heaks kiidetakse, mitte seda toimeainet sisaldavale taimekaitsevahendile antud loa hindamisel.
- 11 Lisaks tuleneb määruse nr 1107/2009 II lisa punktist 3.6.5., määrusest nr 283/2013, määrusest 2018/605 ja juhenddokumendist, et endokriinseid häireid põhjustava mõju hindamise kriteeriumid puudutavad üksnes toimeaine heakskiidu läbivaatamist. Määrusega 2018/605 muudetakse määruse nr 1107/2009 II lisa punkte 3.6.5. ja 3.8.2. ning see puudutab seetõttu üksnes toimeainete heakskiitmist.
- 12 Määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõike 1 punkt e koostoimes selle määruse artikli 4 lõikega 3 ei nõua endokriinseid häireid põhjustavate omaduste tagantjärele hindamist taimekaitsevahendi loataotluse raames isegi siis, kui pärast toimeaine heakskiitmist on kehtestatud uued kriteeriumid toimeainete heakskiitmiseks. Piisab sellest, et määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõike 1 punktis a sätestatud nõue on täidetud, seega toimeaine on heaks kiidetud. Määruses 2018/605 ja juhenddokumendis sätestatud kriteeriume endokriinseid häireid põhjustavate omaduste hindamiseks kohaldatakse üksnes toimeainete heakskiitmise taotluste läbivaatamisel või nende ainete heakskiidu pikendamisel ning neil ei ole tähtsust juba heakskiidetud toimeainet sisaldavate taimekaitsevahendite loataotluste hindamisel. Määrust 2018/605 kohaldatakse pärast 10. novembrit 2018 tehtud heakskiitvate otsuste suhtes. Kuna difenokonasool kiideti heaks 1. juulil 2008, ei kehti nimetatud määruses ja juhenddokumendis nimetatud kriteeriumid endokriinseid häireid põhjustavate omaduste kindlakstegemiseks kõnealuse heakskiidu suhtes. Hinnates taotlust pikendada kuni 31. detsembrini 2021 kehtivat difenokonasooli heakskiitu, tuli arvesse võtta neid uusi kriteeriume.
- 13 Lõpuks leiab vastustaja, et kohtuotsusest Blaise jt ei saa järeldada, et asjaomane liikmesriik peab taimekaitsevahendile loa andmisel kohaldama uusi kriteeriume toimeaine heakskiitmiseks.

- 14 **BASF** nõustub sisuliselt vastustaja seisukohaga. Ta leiab ka, et difenokonasooli endokriinseid häireid põhjustavaid omadusi võeti Dagonist puudutava loa taotluse hindamisel igal juhul arvesse. Ta viitab seejuures Ühendkuningriigi antud põhihinnangule.

Eelotsusetaotluse põhjenduste kokkuvõte

- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekib küsimus, kas on õige, et määruse nr 1107/2009 artikli 4 lõike 1 teisest lõigust koostoimes selle määruse II lisa punktiga 3.5.6 tuleneb, et endokriinseid häireid põhjustavaid omadusi taimekaitsevahendi loataotluse hindamisel liikmesriigi tasandil arvesse ei võeta. Kui see on nii, ei võeta endokriinseid häireid põhjustavaid omadusi käsitlevaid teaduslikke teadmisi, mis on määruse nr 283/2013 ja määruse 2018/605 aluseks, Dagonist puudutava loa hindamisel arvesse. Küsimus on selles, kuidas on see seotud määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõike 1 punktis e sätestatud nõudega, mille kohaselt tuleb kõnealusel hindamisel silmas pidada olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi.
- 16 Kui vastuväiteid endokriinseid häireid põhjustavate omaduste kohta saab esitada üksnes toimeaine heakskiitmise menetluse raames, kerkib küsimus, kas see võimalus on ka sellisel valitsusvälisel organisatsioonil nagu kaebaja. Sellega seoses viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus Üldkohtu 28. septembri 2016. aasta määrusele, millega see jättis vastuvõetamatusesse tõttu läbi vaatamata hagi, mille hageja oli esitanud rakendusmääruse 2015/1295 peale.
- 17 Kui seda otsust tuleb mõista nii, et selline valitsusväline organisatsioon nagu kaebaja ei saa toimeaine heakskiitu kohtus otse vaidlustada, tähendaks see, et kaebajal ei ole seoses loa saamiseks esitatud taimekaitsevahendites sisalduvate heakskiidetud toimeainete endokriinseid häireid põhjustava mõjuga tõhusat õiguskaitsevahendit.
- 18 Kui määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõike 1 punkti e alusel on õigus hinnata endokriinseid häireid põhjustavaid omadusi asjaomast toimeainet sisaldavale taimekaitsevahendile riigisisese loa andmise raames, tekib küsimus, kas toimeaine heakskiitmise vastu esitatud põhjenduste hindamisel tuleb silmas pidada olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal või toimeaine heakskiitmise ajal.
- 19 Arvestades ettevaatuspõhimõtet ja harta artiklis 47 sätestatud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, oleks eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates loogiline lähtuda olemasolevatest teaduslikest ja tehnilistest teadmistest loa andmise ajal.